

С.І. Нетьосов

E-mail: netyosov@mail.ru

Інформаційно-комунікаційні технології як фактор формування освітнього простору

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Термін «освітній простір» у контексті пошуку педагогічних методологій, з'являється наприкінці 80-х рр. ХХ ст., продуктивно починає функціонувати у площі науки з початку 90-х рр. ХХ ст. Під «освітнім простором» розуміється педагогічний феномен зустрічі та взаємодії людини з оточуючими її елементами носіями культури (освітнім середовищем), у результаті чого відбувається їх осмислення та пізнання. Змістом цього педагогічного феномену вважають спеціально організоване педагогічне середовище як структурованої системи педагогічних факторів та умов їх засвоєння особистістю у процесі її становлення. [6].

В умовах інформаційного суспільства складовими елементами освітнього простору стають інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – система сучасних інформаційних інструментів, методів, прийомів праці та їх організації на основі комп'ютерно-технічних засобів і ресурсів, спрямованих на збирання, накопичення, зберігання, опрацювання, передавання, розповсюдження, представлення та використання інформації для розширення та підняття на якісно новий рівень можливостей людини.

Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.» підкреслює, що основним завданням розвитку інформаційного суспільства в Україні є сприяння кожній людині на засадах використання сучасних ІКТ можливостей створювати інформацію і знання, користуватися та обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни [1].

Властивості та можливості ІКТ, такі як - гіпертекст, інтерактивність, мобільність, мультимедіа, моделювання, комунікативність та продуктивність активно задіяні для формування освітнього простору, становленню особистості.

Однією з форм використання можливостей ІКТ у сучасному світі виступає дистанційне навчання (англ. – distant learning) – індивідуалізований процес набуття знань, вмінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників навчального процесу, яке функціонує у спеціалізованому середовищі на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Характерними рисами такого навчання є: гнучкість (особа навчається у зручний для себе час та у зручному місці), паралельність (навчання здійснюється без відриву від іншого виду діяльності), велика аудиторія (одночасне звернення до багатьох слухачів, спілкування за допомогою можливостей ІКТ та Інтернету), економічність (значне зниження витрат на підготовку фахівців), технологічність

(використання досягнень, які включають людину у світовий інформаційний простір) [5].

Дистанційне навчання сьогодні є одним з факторів розвитку системи освіти. Ця форма навчання поширюється у більше 100 країн світу і за прогнозами спеціалістів у 2023 році кількість «дистанційників» досягне 120 млн людей [3].

Дистанційна освіта відкриває доступ до якісної сучасної освіти кожній особистості. За даними ВОЗ до 200 мільйонів людей у світі відчувають значні труднощі у функціонуванні, а кількість інвалідів в Україні складає 2,6 млн наших співвітчизників [2;4].

Отже, формування освітнього простору на основі дистанційних форм навчання важлива складова становлення особистості для людей з обмеженими можливостями, особливо потрібно звернути увагу на представників мало мобільних нозологій.

Актуальною така форма організації освітнього простору є й для фахівців, які бажають підвищити свою кваліфікацію, отримати другу вищу освіту тощо.

Особливої значущості методи дистанційної освіти отримали у навчальних закладах Луганщини та Донеччини у зв'язку з агресією РФ на Донбасі.

У системі загальної середньої освіти на основі елементів дистанційної освіти створені можливості для організації системного навчання за державними стандартами всім учням, а випускникам 11-х класів забезпечується дистанційне навчання екстерном та можливості отримання документів про освіту державного зразку. Зазначені підходи важливі для учнів всієї країни, але для учнів з невідконтрольних українській владі територій мають принципове значення у процесі вирішення проблем отримання освіти, становлення особистості, соціалізації.

Вищі навчальні заклади, евакуйовані з Луганська та Донецька, широко використовують елементи дистанційної освіти. Професорсько-викладацький склад Східноукраїнського національного університету імені В. Даля (м. Сєвєродонецьк) забезпечує навчальний процес сертифікованими веб-ресурсами з кожної дисципліни у формі лекцій, матеріалів до практичних занять, методичними вказівками до виконання курсових, бакалаврських, магістерських робіт, до тем додаються тести, які можна пройти у off-line або on-line режимі тощо.

З досвіду роботи кафедри менеджменту соціального забезпечення та Навчально-наукового інституту праці та соціальних технологій університету можна сказати, що практично всі студенти, які обрали наш університет для продовження навчання – успішно витримали іспит по використанню елементів дистанційного навчання. На основі ІКТ студенти, які мали потужну особисту мотивацію для продовження освіти, успішно виконали завдання, своєчасно звітували за результатами навчальної діяльності. Особливо важливо підкреслити той факт, що у СНУ ім. В. Даля активно також реалізуються наукова та виховна робота за рахунок функціональних можливостей ІКТ. Для цього на основі Інтернету застосовуються такі форми: конкурси, наукові інтернет-конференції, кураторські години (за допомогою Skype) тощо.

Отже, у сучасному інформаційному суспільстві, і в Україні у тому числі, ІКТ стають важливим фактором освітнього простору, обов'язковим елементом становлення особистості. Важливе значення ІКТ мають для забезпечення освітніх прагнень осіб з особливими потребами, підвищення кваліфікації фахівців, отримання другої вищої освіти тощо. В умовах агресії РФ на Донбасі елементи дистанційної освіти отримали важливе значення для учнів та студентів Луганщини та Донеччини, які обрали європейські цінності та пов'язують своє майбутнє з правом, свободою та демократією.

Література

1. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mns.gov.ua/content/zakon_537.html - Назва з екрану.
2. Всемирная организация здравоохранения / Всемирный доклад об инвалидности. [Электронный ресурс. – Режим доступа: http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report/ru/ – Название с экрана.
3. Отримати диплом можна і вдома - за допомогою дистанційної форми навчання / Українська педагогіка. Освітній портал. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukped.com/predmetni-metodiki/2-uncategorised/3547-otrymaty-dyplom-mozhna-i-vdoma-za-dopomohoiu-dystantsiinoi-formy-navchannia.html> - Назва з екрану.
4. Рахункова палата України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ac-rada.gov.ua/control/main/uk/publish/article/1469831;jsessionid=6ADE33BD45E5A4F1752689FBF1E2CBC6> - Назва з екрану.
5. Тмаркіна О.Л. Дистанційна освіта у вищій школі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_NND_2010/Pedagogica/60614.doc.htm - Назва з екрану.
6. Цимбалару А. Д. Компонентно-структурний аналіз поняття “освітній простір”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/20_PRNiT_2007/Pedagogica/23997.doc.htm - Назва з екрану.